

„Szövetkezés”

rendkívüli kiadása.

Az emberiség új hajnala.

1844-ben Anglia Rocsdél nevű kisvárosában 28 szegény, elacódott takácsmester gondolkozott a maga szomorú sorsán, kiszolgáltattott helyzetén. Keresték a kivezető utat, a jobb megélhetés lehetőségeit. Egyesek az Amerikába való kivándorlást ajánlották, a mások erélyes politikai megmozdulást akartak, míg a harmadik rész a szövetkezeti szervezkedésben látta a gazdasági bajok, a megélhetési nehézségek leküzdését.

A felvetett gondolat tetet öltött, Robert Owennek, a szövetkezeti eszme előharcosának elgondolása alapján, megalakították az első életképes fogyasztási szövetkezetet, hogy olcsóbban szerezhessek be háztartásuk részére a mindennap szükséges árucikkeket.

Egy évig tartott, amíg a 28 font sterling (az akkori viszonyok szerint 26 ezer leinek felelt meg) üzletrésztöke összegyűlt. **A szövetkezeti alapelveket követték, amikor takarékosan utján hetenként, havonként tettek felre szükös keresetükből kisebb, nagyobb összegeket, hogy azt összetéve szövetkezetet létesítsenek.** Így tömörültek szövetkezetbe a fogyasztók, hogy az árubeszerezés terén ne legyenek kiszolgáltatta senki kénye-kedvének, lelketlen, haszonleső uzsorájának.

Ez a kicsiny kezdet az emberiség jobb jövőjének hajnalhasadását jelentette. Ekkor eszmélt rá az emberiség, hogy eddig csak hasznothajtó játékszere volt a lelkiismeretlen kufároknak. Ez volt a kiindulópont **s ennek a fenséges szövetkezeti eszmének bámulatos elterjedését ünnepli a világ hatalmas szövetkezeti tábora július 2-án.**

Templomokban zeng ma hálaadóéneket, száll az imádság. Szószékéről hangzik Jézus Krisztus parancsa: **»Egymás terhét hordozzátok!«** Szövetkezeti ujságokon keresztül, összejöveteleken hangzik ma az üzenet: **»Szövetkezésben az erő!«** Ezt az üzenetet 150 millió szövetkezeti tag visszhangozza a földkerekség különböző pontjairól, északról délre, keletről nyugatig.

Emeljük mi is magasra ezen az ünnepen a győzelmes szövetkezeti zászlót, amelyre a népek testvérisége, az emberiség jobb jövője van írva. Dolgozzunk öntudatosan szövetkezeteink virágzá-

sáért. Legyünk méltók az első szövetkezeti alapítókhoz. **Ne csak névleg legyen közülnk valaki szövetkezeti tag, hanem járjon mindenki a szövetkezetébe vásárolni. Becsülje meg a szövetkezetét, mint féltett kincsét s jegyezzen elegen az üzletrészt, hogy olcsóbban tudjon árut beszerezni.** Ki ne tudna hetenként, havonként 5—10—20 leit félretenni szövetkezeti üzletrészre, most amikor törvény szerint 500 leire kell kiegészíteni egy szövetkezeti üzletrészt. Vegyünk példát az első szövetkezeti alapítótól, akik a legnagyobb nélkülözések között is, egy év leforgása alatt előteremtették a meginduláshoz szükséges összeget.

A szövetkezet, az emberiség történetében új hajnalhasadást jelentett. **Azok a népek, melyek felismerték korán ennek az üdvös voltát s gazdasági életüket szövetkezeti alapra helyezték, jobb megélhetést teremtettek maguknak s jobb jövőt biztosítottak gyermekeiknek.**

Induljunk el mi is ezen az úton **Szövetkezeti Testvéreim! A népek szövetkezeti ünnepén szülessen erős elhatározás, amit kövessen a tett. Legyen kéz a kézbe s szívünkben erős szövetkezeti öntudat.** Akkor bizhatunk, hogy az emberiség derengő új hajnala, a szövetkezet által hozzánk is eljut.

Hol vásárol a jó háziasszony?

Minden takarékos háziasszony csak a szövetkezetben szerzi be háztartási szükségletét, mert ott mindig jó árut, olcsó áron és pontosan kimérve adnak.

Kié a szövetkezet?

A tagoké!! A szövetkezeti tagoknak tehát a szövetkezetet, mint sajátjukat erősíteniök kell állandó szövetkezeti vásárlással, üzletrészjegyzéssel!!

Egymás kezét fogjátok.

Mi adja az erőt a lombos erdőnek,
Mikor feje fölé viharszárnyak nőnek?
Mikor reácsapnak, tépik, zuzzák, verik,
Ellenállórót vajjon honnan merit?

Mi az ami védi az elemek ellen,
Hogy csak lombsátora az, ami meglebben?
Hogy a törzse alig-alig ha meghajlik,
Böszült viharlárma hiába morajlik?

Porbabomlását mi az, mi nem hagyja?
Hogy mindenik fája, kicsinye és nagyja
Ha meg is rendülnek, de állnak, csak állnak,
Szemébe kacagnak a csúfos halálnak?

Talán a gyökérzet, mely a földbe mered,
Honnan a szívébe életfolyam ered?
Vagy talán a karok, terebélyes ágak,
Mire viharbárdok mindhiába vágnak?

Vagy a törzs, a derék büszke öntudata?
Hogy nem vehet erőt semmi semmi rajta?
Ezek, mik nem hagyják, ezek, amik védik,
Ezek által nőhet magasra... az égig?

... Lehet ezekkel is, de a fővédelem,
Minden vihartépés, viharütés ellen,
Egyben található, az... összetartásban,
A közelállásban... semmiben sem másban.

Amelyik fa külön, az erdön kívül áll
És mikor a vihar véletlen rátalál,
Nem védik a karok, a törzs, a gyökerek,
Földből is kitepik a böszült elemek.

... Igy van az ember is, külön önmagára
Hasonlít az erdön kívül álló fára.
Bajok, gondok, vészek lesik és keresik,
S mikor rátalálnak, elbukik... elesik.

De ha együtt vannak sokan, százan, ezren,
Semmitől sem félnek, a szemük se rebben.
Ha összesimulnak, ha szorosan állnak,
Hogyha összevetik a vállat, a vállnak.

Ha szent szövetségben egymás kezét fogják,
Verhetik, üthetik a halálnak dobját,
Haláldob megnémul... életkürtök szólnak,
Nem szabad elbukni az igaznak, jónak.

A szent szövetségnek, a szent szeretetnek
Harsogó zenéi mozditnak, vezetnek...
Ajak nyiladoznak egetverő dalra,
És az embererdő
Két a szövetség füz,
Csak nő, az égre nő,
Gondot, bajt és vészt üz...
Istenben bizással megy a diadalra!

VÁRI DOMOKOS.

G. E. C. német szövetkezeti áruháza Bodenbach-ban, Csehországban.
A G. E. C. német szövetkezetek központjának Prágában saját palotája és az országban 5 áruháza van. 1931-ben több mint másfélmilliárd le értékű forgalmat bonyolítottak le. Ezt a hatalmas forgalmat a tagok hűsége és öntudatos szövetkezeti vásárlása eredményezte.

Vasuti ellenőri ruhába öltözött rabló.

Érdekes fogással rabolták ki Tica Ioan bukaresti kereskedőt, aki Nagyváradról a fővárosba utazott és 75 ezer lej vitt magával.

A fülkéjében egyedül utazó kereskedőhöz egy ellenőri ruhába öltözött egyén lépett és a jegyét kérte. Míg a kereskedő figyelmét a jegy előkeresése kötötte le, az ellenőr hozzáugrott s egy kloroformmal

átitatott zsebkendőt tartott a mit sem sejtő kereskedő orra alá, aki azonnal elkábult.

A kereskedő csak Bánffyhyunad körül tért magához s kétségbeesve állapította meg, hogy 75 ezer lej tartalmazó pénztárcája és a bőröndje eltűnt.

A károsult kereskedő a rendőrségnek azonnal jelentést tett, pontos személyleírást adva a rablóról. A rendőrség erélyes nyomozást indított a kloroformos rabló után.

A hitel a szövetkezetek megrontója!

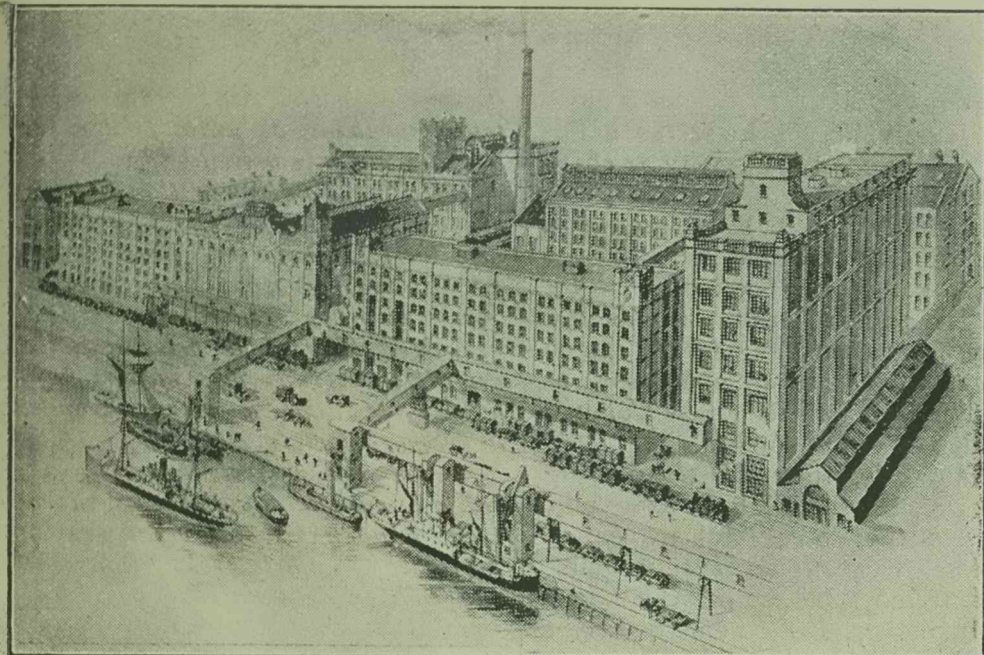
A világ legöregebb fája.

Egy német mérnök, dr. Herman von Schrenk amerikai utazása közben Mexikóban találta meg a világ legöregebb fenyőfáját, melynek életkora 4000 év körül van, magassága 150 mtr., míg a szélessége harminc méter magasságban is eléri a 12 m.

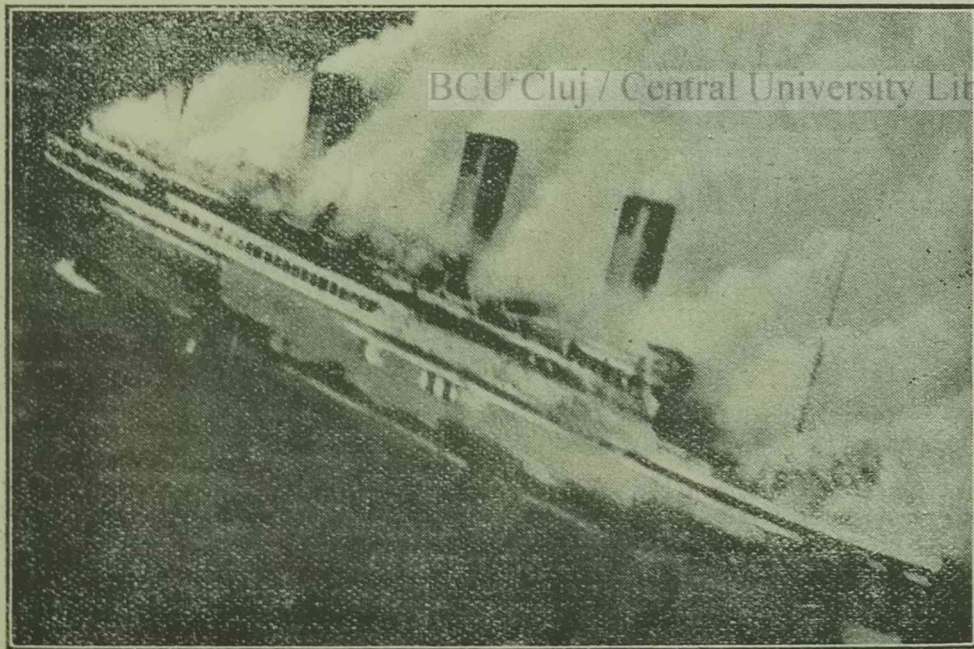
20 ezer lei egy félliter véért.

Egyik berlini klinikán történt, ahol egy fiatal asszonyt, mint ingyenes könnyű beteget tudományos kísérletek céljára is felhasználtak az orvosok. Az egyik orvos, aki vérátömlesztés kérdésével foglalkozott, amikor egyik betege sok vért vesztett, ezt a fiatalasszonyt elaltatta és előzetes beleegyezése nélkül egy félliter vért vett tőle, a beteg részére. Az asszony ezért vérlopással vádolta be a bíróság előtt az orvost és kártérítést követelt az orvostól. A bíróság 500 márkát vagyis 20 ezer leit ítelt meg az asszonynak a félliter véért s kimondta, hogy senkitől vért venni az illető előzetes beleegyezése nélkül nem szabad, sem tudományos célokra, sem életmentésre.

Minden lei, amit a szövetkezetben költünk el, egy téglá boldogulásunk felépítéséhez.

A világ legnagyobbmértű szöv. malma *Mancheszterben* (Anglia). Külön rakodópartja van a hajók részére s külön állomása a gabonát és lisztet szállító vonatoknak. A gabonaszállító hajókról és vonatokról a gabona a modern elevátorok segítségével minden emberi munka nélkül jut a hatalmas raktárakba. A malomban ugyyszólván minden munkát gépek végeznek, mégis 384 alkalmazottja van. A *C. W. S.* szövetkezeti központ kötelékébe tartozó 11 óriás malomnak a forgalma 1930-ban meghaladta az 5 millárd 215 millió leit, ami 50 millió lel jövedelmet jelentett a tagoknak.

A francia kereskedelmi tengerészet büszkesége a 42 ezer tonnás *Atlantic* lángokban. A hajó építési költsége 2 milliárd 600 millió lei volt. A katasztrófánál 30 ember pusztult el.

Mi okozhatja az óriáshajók rejtélyes tüzkatasztrófáját?

Taglapunk januári számában már beszámoltunk arról, hogy az *Atlantic* a nyílt tengeren leégett. Hasonló tüzkatasztrófa esett áldozatul kevéssel ezelőtt a *Georges Philéppar* nevű luxushajó is.

A tűz eredetét előbb, a villanyvezetékekkel kapcsolatban a rövidzár-

latnak tulajdonították (ugyanis ha két vezeték érintkezik, elektromos szikrázás jön létre, ami tüzet okoz). Azonban a közel egymásutánban történt tüzkatasztrófa azt a gyanút ébresztette, hogy a hajók felgyújtása bűnös kezek munkája. Különösen az érdekelt biztosító társaságok láttak lázas nyomozáshoz, de eredmény nélkül. *Edmond Vanderstegen* belga mérnök bebizonyította, hogy a hajó-

kat a partról rövidhullámu rádió-sugarakkal gyújthatták fel. A készülék 12 kilométeres körzetbe csinalhat tüzet és a leégett hajók 8, illetve 3 km. távolságban voltak a partról. *Vanderstegen* mérnök maga is sikeresen kísérletezett távolba gyújtással, azonban arra a helyre, ahol tüzet akar előidézni, először egy felvevő készüléket kell helyezni, ami a távolból jövő sugarakat felfogja és az ottlevő gyúlékony anyagokat meggyújtja.

A kerekés vándor baromfiólak.

A német gazdák, hogy a baromfi-tartást olcsóbbá, a zárt udvaron élő baromfit egészségesebbé és a betegségekkel szemben ellenállóbbakká tegyék, egymásután kerekés (guruló) vándor baromfiólakat állítanak be, hogy azzal a baromfit nyáron kivihessék a mezőre, a tarlókra.

A baromfi a szabadban gyommagvakat, kártékony rovarokat, állcákat szed föl és ezáltal a gazdának hasznára van. Hasznos dolog ez még azért is, mer a rovarfélék pótoltják a drága pénzen vett fehérje takarmány feléket, amik a baromfi fejlődésénél nélkülözhetetlenek. Nyáron és kora őszön a tarlón kihullott gabonaszemeket szedi fel a baromfi és tojást, hust produkál belőle, holott az ilyen hullás különben teljesen haszon nélkül elenyészne.

Azt tapasztalták továbbá a német vándor baromfiólak tulajdonosai, hogy a mezőn szabadban tartott baromfi hasonlíthatatlanul jobban fejlődik, mint a zárt udvarokban lévő társai és nem esik áldozatul annyira a különféle betegségeknek sem.

Érdekes, hogy a német kisgazdának azért is előnyös a vándorbaromfiól használata, mert a német községeken átszáguló autók, a szűk udvarról az utcára kívánckozó baromfiak közül rengeteg sokat elgázolnak.

A harmadik előnye az ilyen baromfiólaknak az, hogy a tenyésztőnek tavasztól őszig nem kell pénzben vett takarmánnyal etetni állatát, mert azok a szabad földeken ingyen találják meg bőséges táplálékukat.

Kerekés baromfiólnak minden olyan jármű alkalmas, amiben a baromfi éjjelre el tud helyezkedni. Így a németek megveszik a kimustrált omnibuszokat is, de sajátmaguk is készítenek vékony deszkából, kerekre szerelhető olyan nagy ólat, hogy pár száz baromfi is elfér bennük. Az ólakat természetesen berendezik ülőrudakkal, tojófészekkel, itatókkal, hogy ott a baromfi rendez elhelyezést találjon, különben nem szokik ahhoz.

A kisebb ól mérete 2,5—3,5 méter, a nagyobbé (100 tyuk befogadására) 3 méter széles és 6 méter hosszú. Az ablakokat finom drót-szunyoghálóval huzzák be, hogy az ólban világosság is legyen, a helyiség állandóan szellőzzön, viszont a macska vagy más ragadozó éjjel behatolni ne tudjon.

A kerekében mozgó ólat kivontatják a mezőre és nappalra klengedlik a baromfiakat s csak éjjelre zárják be. Ha az ól körüli területet lelegelték, akkor tovább vándorolnak az óllal új, bőséges megélhetést adó mezőkre.

Az ehető gombákról.

A gombát az ember már az ősrégi időkben is felhasználta táplálkozásra. Az ókori népek feljegyzései szerint, a gomba elkészítésére különös főzési módokat ismertek. A rómaiaknak legkedveltebb gombája az urigomba volt, de ezenkívül jól ismerték a szarvasgombát és egyéb gombafajtákat is.

Egyes országokban vidékeken az ehető gombafajokat nagy mennyiségben termelik s ez ott jövedelmező, fontos kereskedelmi cikk. Az Ázsia keleti felén lakó japánok például a korhadó fatörzseken termesztett gombából régebben rengeteg mennyiséget szállítottak Kinába. Indiában évszázadok óta kereskednek szárított gombával. Északamerikában a csiperkegomba tenyésztésével foglalkoznak sokan.

Nálunk a falu népe még ma sem értékeli a gombát s nem használja ki mint jövedelmi forrást, mert a városi piacokon soha sincs elegendő belőle, különösen a szárított gombából. Pedig a gomba nagyban tenyésztése is bőségesen kifizetődik és a fáradságért busás jövedelmet hoz. Az a gomba, ami manapság a városi piacra kerül nálunk, vadon nő és azt úgy gyűjtik össze erdőn-mezőn.

Gyűjtés közben nem egyszer fordul elő, hogy az ehető gomba közé mérges gomba is kerül, ami súlyos megbetegedést, esetleg halált is okoz. Ezért a gyűjtésnél kétszeres gondoskodni kell ügyelni arra, hogy az ehető gombák közé mérges fajták ne kerüljenek. A régi babona szerint a gombát ezüst kanállal kell főzni s ha a kanál megfeketedik, akkor mérges gomba került az edénybe. Ennek a babonának nincsen semmi alapja. A mérges gombát csak az kerülheti el, aki az ehető gombák alakját és színét jól ismeri.

Nálunk legismertebb ehető gombák: a csiperkegomba; rókagomba vagy csirkegomba aszalásra és eltevésre nagyon jó, keserűgomba, a fántermő laskagomba, valamint a hiribigomba, amit némely helyen medvegombának hívnak.

Mindig csak fiatal gombát kell szedni s azt minél előbb el kell fogyasztani, nem szabad napokig tartogatni. A gombás ételt sem szabad

egyik napról a másikra eltenni. — A gomba tápláló eledel, tehát jó ha különösen télre minél többet teszünk el belőle. Száz gram szárított gombában 24 gram fehérje és 6 gram cukorkeményítő van.

Ha valaki gombaevés után néhány órával rosszul érez, heves gyomorfájást érez, ez mérgezési tünet. Ilyenkor azonnal orvoshoz kell fordulni. Amíg az orvos megérkezik, hányingert kell előidézni, a beteg torkába dugott ujjal vagy más módon, hogy a hányás által a mérges gomba a gyomorból eltávozzék.

A gombamérgezés nagyon gyakran végződik halálozással. Vigyázzon tehát mindenki s csak olyan gombát fogyasszon, amelyikről bizonyosan tudja, hogy ártalmatlan.

Felelős szerkesztő:

Fekete György.

Nyomatott LINGNER Aiud - Nagyenyed.

Sokáig volt veszedelemben Kina egykori fővárosa Peking, amíg a japán bombavető repülőgépek a város felett cirkáltak. Sokan attól tartottak, hogy Peking is Sanghai sorsára jut és elpusztulnak a felbecsülhetetlen értékű évezredes műemlékek, kincsek, ami azonban nem következett be. — Képünk az egykori császárok palotáját ábrázolja.

Verses rejtvény.

A ló: az okos állat,
A birka: ostoba;
A ló tehát birkával
Nem is beszél soha.

Azaz kivételképen
Mégis van egy eset,
Mikor a ló s a birka,
Együttesen cseveg.

S ha cigányra gondolsz,
Hát megtudod, mi szép.
A birka és ló közt
Felhangzó párbeszéd.

A JÓZON ÉSZ IS AZT DIKTÁL-
JA, HOGY A NAP ALATT
MÉG NEM SZÜLETETT JOBB
KASZA
A „HANGYA KASZÁNÁL”